

MUSICA SACRA

kunstenfestival Maastricht
met prelude in Sittard-Geleen

Moeder Aarde

22 – 26
september 2021

Juliet Fraser & Mark Knoop

Under the Sea-Wind

- zaterdag 25 september | 20.00 - 21.05 uur
SINT JANSKERK

Charles Ives 1874-1954

- The New River (1921)
- The Housatonic at Stockbridge (1921)
- Spring Song

Lara Agar 1995

This Unquiet Autumn (2021) **WERELDPREMIÈRE**

Laurence Crane 1961

Natural World (2021) **WERELDPREMIÈRE**

- Field Guide
- Chorus
- Seascape

Juliet Fraser sopraan

Mark Knoop piano

Under the Sea-Wind

Rachel Carson (1907-1964) publiceerde haar eerste boek tachtig jaar geleden, in 1941. *Under the Sea-Wind* werd al snel gevolgd door twee andere boeken – samen vormen ze de ‘Sea Trilogy’ – en daarna, in 1962, door *Silent Spring*. Getroffen door de onderscheidende stem van Carson, die beklijft als een prachtig poëtische, maar urgente oproep tot de verdediging van de wereld van de natuur, startte sopraan Juliet Frasier ‘The Carson Commissions’, een project rond Rachel Carson en haar werk.

Dit concertprogramma opent met drie liederen van Charles Ives, waarvoor hij zich liet inspireren door de natuur, gevolgd door twee nieuwe opdrachtcomposities: *This Unquiet Autumn*, een zetting van Lara Agar met geschreven én gesproken tekst van Carson, en *Natural World*, een opsomming van een deel van de vogels en levende wezens in de zee, een werk van Laurence Crane, die dit jaar zijn zestigste verjaardag viert.

‘The Carson Commissions’ worden genereus gesteund door Arts Council Engeland’s National Lottery Project Grants, PRS Foudation’s The Open Fund for Music Creators en de RVW Trust. Tot de partners bij het verlenen van de compositieopdrachten behoren Musica Sacra Maastricht en Oxford Lieder (Crane) en Juliet Fraser (Agar). Het project wordt ook gesteund door Canongate, uitgevers van een nieuwe editie van Rachel Carsons *Sea Trilogy*. Met dank aan Katie Huckstep van Canongate en Meg Davies van Ki Agency.

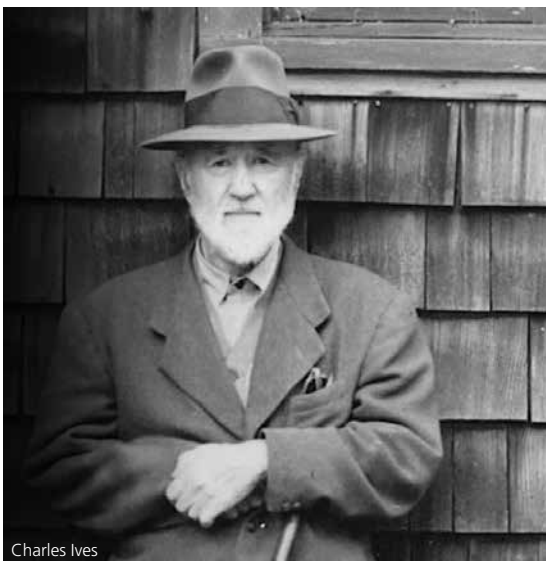
Charles Ives

Net als Rachel Carson was de Amerikaanse componist Charles Ives (1874-1954) tijdens zijn leven niet zo bekend: zijn experimenten met polytonaliteit, polyritmiek en microtonale stemmingen waren radicaal en vooruitstrevend. Deze set van drie eigenzinnige liederen is geïnspireerd op de wereld van de natuur en toont de breedte en durf van zijn componeren. De tekst van *The New River* schreef Ives zelf en is een treurzang op de invloed van de mens op de rivier de Housatonic: 'De riviergoden zijn verdwenen'. *The Housatonic at Stockbridge* is de zetting van een deel van een langer gedicht van Robert Underwood Johnson over de verlokking van het stromen van de rivier naar de open zee. *Spring Song* is de zetting van een korte tekst van Harmony Twichell, Ives' vrouw.

The New River

Down the river comes a noise!
It is not the voice of rolling waters.
It's only the sounds of man,
phonographs and gasoline,
dancing halls and tambourine;
Killed is the blare of the hunting horn
The River Gods are gone.

Charles Edward Ives

Charles Ives

The Housatonic at Stockbridge

Contented river! In thy dreamy realm
The cloudy willow and the plummy elm:
Thou beautiful! From ev'ry dreamy hill
What eye but wanders with thee at thy will,

Contented river! And yet overshy
To mask thy beauty from the eager eye;
Hast thou a thought to hide from field and town?
In some deep current of the sunlit brown.

Ah! there's a restive ripple, and the swift
Red leaves – September's firstlings – faster drift;
Wouldst thou away, dear stream?

Come, whisper near!
I also of much resting have a fear;
Let me tomorrow thy companion be,
By fall and shallow to the adventurous sea!

Robert Underwood Johnson (1858-1937)
uit 'Poems'

Spring Song

Across the hill of late, came spring
and stopped and looked into this wood
and called and called and called.
Now all the dry brown things are ans'wring,
With here a leaf and there a fair blown flow'r,
I only heard her not, and wait and wait.

Harmony Twichell (1876-1969)

Lara Agar

This Unquiet Autumn is geïnspireerd op gesproken en geschreven teksten van de Amerikaanse mariene biologe, milieuactiviste en schrijfster Rachel Carson. In de vorm van een ingetogen maar urgente hervertelling van haar waarschuwingen, is het werk zowel een verwijzing naar de heftige reacties op en de controverse rond haar boek *Silent Spring*, als een bonte verzameling tekstfragmenten uit haar zeer gedetailleerde en luchtige eerste boek *Under the Sea-Wind*.

taste
 disquieting
 blue haze

bodies almost touching one another

a scarcely audible heartbeat of sound

a soft, deep ooze
 heavy body
 deep water

In 1962, na alle publiciteit rond het verschijnen van *Silent Spring*, hield Carson een lezing voor de National Women's Press Club: ze waarschuwde voor de kloof in communicatie tussen de wetenschappelijke wereld en het brede publiek, en de gevaarlijke vervorming van wetenschappelijke kennis door de media en de industrie. Carson drukte het publiek op het hart zich te informeren en niet beducht te zijn voor de 'harde, ongemakkelijke werkelijkheid'. Zes decennia later zijn haar woorden nog steeds van toepassing.

In deze vorm is de muziek geen vertelling en ook geen duidelijke beschrijving van Carsons nalatenschap. Het is eerder een poging tot een ervaring: ongemakkelijk, onvoltooid en onrustig, grappig, met het gemurmel of nadenkende van Carsons eigen stem tegenover de doorgaande beweging van de zee, het ritme van de getijden, de overgang van geboorte naar dood. En, uiteindelijk, weerspiegelt deze muziek mijn eigen persoonlijke (hoewel niet unieke) falen iets te doen om de natuur te redden, zoals we tijdens deze onberekenbare zomer hebben kunnen ervaren.

Lara Agar

This Unquiet Autumn

this unquiet —
 this unquiet autumn

one obvious way to weaken the cause,
 is to discredit the person who champions it

he was obviously an unfinished little fish
 he had burst prematurely from the egg,
 so unready was he

I commend their study to you

and the pulse of the ocean stirred from their bodies
 countless sparks of light

Tekstfragmenten ontleend aan *Under the Sea-Wind* en aan een lezing van Rachel Carson bij de National Women's Press Club, VS, 1962.

Under the Sea-Wind van Rachel Carson
 © 1941, Rachel L. Carson; overgenomen met toestemming van Frances Collin, Trustee

Lost Woods: The Discovered Writing of Rachel Carson © 1998, Roger Allen Christie

Laurence Crane

Natural World is een ononderbroken compositie van zo'n 45 minuten, waarin toch drie afzonderlijke delen of secties te onderscheiden zijn. Deze zijn getiteld *Field Guide*, *Chorus* en *Seascape*.

Net als in een aantal van mijn andere werken voor zangstem, is dit nieuwe werk een poging de poëtische kracht van feitelijke en opsommende teksten te onderzoeken. De woorden die ik heb verzameld en geschreven voor dit werk zijn voornamelijk afkomstig uit catalogi over vogels en over het leven in de zee.

De tekst van *Field Guide* is afkomstig uit *The Observer's Book of Birds*, een pocketboek over Britse vogels.

Seascape is een reactie op het werk van Rachel Carson en met name op de drie boeken van haar *Sea Trilogy*, waaraan de teksten zijn ontleend.

Natural World heb ik geschreven voor en draag ik op aan Juliet Fraser en Mark Knoop. Het is geschreven voor sopraan en piano, maar bevat ook een aantal elektronische elementen, vooral door het gebruik van een sampler keyboard. Het aandeel van deze elektronische klanken wordt in de loop van het werk steeds groter. ♣
Laurence Crane

Natural World

Field Guide

Haunt: lakes, meres and broads. Podiceps cristatus, Great Crested Grebe.

Nest: of grass, moss and hair. Emberiza citrinella, Yellowhammer.

Song: harsh and low. Eggs: seven to twelve, cream colour. Mergus merganser, Goosander.

Food: small fish, crustaceans, shellfish and squid. Puffinus puffinus, Manx Shearwater.

Length: ten centimetres. Troglodytes troglodytes, Wren.

Status: winter visitor. Turdus musicus, Redwing.

Winter visitor. Gavia immer, Great Northern Diver.

Dead leaves, grass and bark. Sitta europaea, Nuthatch.

Grain, grass and other vegetation. Anser anser, Grey Lag Goose.

Barns, towers, ruins, woods and farm buildings. Tyto alba, Barn Owl.

Coasts, and occasionally inland. Larus argentatus, Herring Gull.

Fifteen centimetres. Fringilla coelebs, Chaffinch.

Mostly insects, also berries. Sylvia communis, Whitethroat.

Migrant, May to August. Phalaropus lobatus, Red-necked Phalarope.

Chiefly 'caw' or a raucous 'caar'. Corvus frugilegus, Rook.

Usually three, whitish with dark blotches. Milvus milvus, Kite.

Four to seven, pale blue, April to June. Sturnus vulgaris, Starling.

'Peewit' and a long whistling note. Vanellus vanellus, Lapwing.

Insects, worms, tadpoles, spawn, molluscs, berries and seeds. Rallus aquaticus, Water Rail.

Moors, cliffs, woods and hilly country. Buteo buteo, Buzzard.

A variety of 'chirps' and noisy 'churrs', usually a very loud and aggressive 'chirp'.

Nesting material is slight, food is small fish.

Rocks, seaweedy rock pools and the tide-wrack at the edge of the waves.

Worms, slugs, snails, grubs and insects, also berries.

A nest of mud, grass and feathers, rather open and saucer-shaped,
on a beam, in a barn, or similar position.
A high tinkling twitter, reminiscent of Japanese wind bells.
A long-drawn nasal 'zwee'.
Haunt is very general, status is resident.
It has grunting and barking notes and hisses when angry.
Insects, caught on the wing.
A nest of rootlets, grass and hair; in a hole in a riverbank, wall or rock.

Tekst ontleend aan *The Observer's Book of Birds* van S. Vere Benson
© 1972, Frederick Warne and Co. Ltd

Seascape

A deep and tremulous earth-poetry (Llewelyn Powys)

A marginal world at the line of the shore.
A strange place of beauty, the edge of the sea.

Mantis shrimp, Horsetail kelp, Long-necked or soft-shelled clam, Dog whelk,
Apple murex, Hermit crabs, Rockweed forest of knotted wrack.

Basket sponge, Sea potato, Amphitrite: a worm that inhabits muddy pockets among rocks, Irish moss, Spiral
wrack, Loggerhead turtle, Golden-star tunicate.

*In every country the moon keeps ever the rule of alliance with the sea
which it once for all has agreed upon* (The Venerable Bede)

The patterns of shore life advance and retreat.
A strange place of beauty, the edge of the sea.

Lugworm, Sea colander, Cake urchin: a sand-dwelling animal, Coquina clams, Sea squirt: Molgula, Purple
laver, Jonah crab, Rock crab: Jonah crab has proportionally wider shell with deeper sculpturings.

Disk shell, Coiled tubes of the worm Spirorbis, Dulse, Sea lettuce, Winged kelp: Alaria, Swimming larva of
starfish.

Thus with the year seasons return (Milton)

The line of the shore where water meets land.
A strange place of beauty, the edge of the sea.

Parchment worm, Razor clam: an efficient burrower, Tulip shell, Black angelfish,
Tube sponge, Ponderous ark, Sand hopper: or beach flea, Egg case of skate.

Marl from offshore reef, Plumose anemones: young anemone produced from fragments of adult, Gooseneck barnacles, Queen or pink conch, The kelp's holdfast.

A sea from which birds travel not within a year, so vast it is and fearful (Homer)

The swell of the tides advance and retreat.
A strange place of beauty, the edge of the sea.

1. Black zone
2. Periwinkle zone
3. Barnacle zone
4. Rockweed zone
5. Irish moss zone
6. Laminarian zone

A strange place of beauty, the edge of the sea,
A strange place of beauty, the edge of the sea.

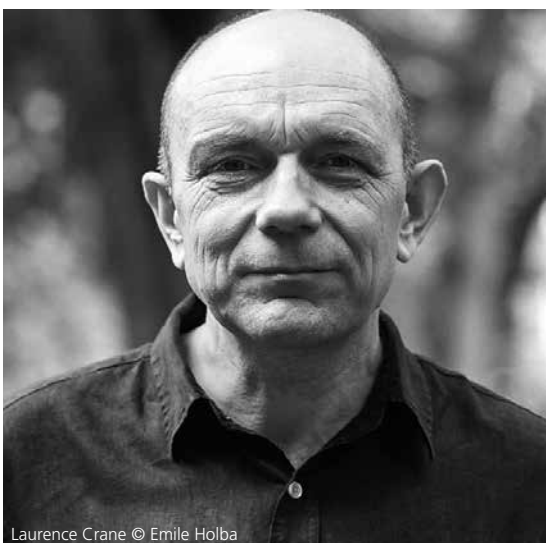
Edge of the sea

Sand-strewn caverns, cool and deep, Where the winds are all asleep (Matthew Arnold)

Edge of the sea

De cursief gedrukte citaten zijn ontleend aan de hoofdstukmotto's in *The Sea Around Us* van Rachel Carson. De lijst van zeedieren en feiten over hen zijn ontleend aan de bijschriften bij de illustraties van Robert W. Hines in *The Edge of The Sea* van Rachel Carson. De tekstregels die inspringen zijn geschreven door Laurence Crane.

The Sea Around Us van Rachel Carson
© 1950, Rachel L. Carson; overgenomen
met toestemming van Frances Collin, Trustee

The Edge of the Sea van Rachel Carson
© 1955, Rachel L. Carson; overgenomen
met toestemming van Frances Collin, Trustee

Juliet Fraser & Mark Knoop

Sopraan Juliet Fraser en pianist Mark Knoop treden sinds 2013 op als duo. Ze waren te horen in onder meer het Huddersfield Contemporary Music Festival, Cafe OTO, Transit (Leuven), Time of Music (Viitasaari), Klangspuren Schwarz en MaerzMusik (Berlijn). In hun eerste programma brachten ze muziek van Mauricio

Kagel en Laurence Crane en een nieuwe liedcyclus die Matthew Shlomowitz voor hen schreef. In 2016 verleenden zij compositieopdrachten aan Bernhard Lang en Michael Finnissy. Deze muziek werd daarna uitgebracht op de labels Kairos en Hat Hut Records. Vorig jaar trad Juliet Fraser op tijdens Musica Sacra als soliste bij ensemble SPECTRA in *Quatre chants pour franchir le seuil* van Gérard Grisey.

Lara Agar

Lara Agar (1995), componiste en violiste uit Suffolk, is op dit moment woonachtig in Londen. In veel van haar recente werk exploreert ze vocaliteit, waarbij zij zich speciaal richt op toeval en op intuïtief, instinctief en intiem musiceren. Agar gaat graag samenwerkingsverbanden aan, recent ook met artiesten uit andere disciplines, met name met de choreograaf Anthony Matsena. Haar werk is uitgevoerd door ensembles als Orkest de Ereprijs, Plus-Minus Ensemble, EXAUDI en Quatuor Bozzini. Lara Agar studeerde aan de Guildhall School of Music and Drama bij Paul

Newland en Cassandra Miller en was daar aansluitend Junior Fellow of Composition (2019-2020) als student van Laurence Crane.

Laurence Crane

Laurence Crane (1961) leeft en werkt in Londen. Hij heeft een nauwe band met Apartment House, Plus-Minus Ensemble, Ives Ensemble, Cikada Ensemble, asamisimasa en Quatuor Bozzini. Enkele recente werken zijn *Cobbled Section After Cobbled Section*, in première gebracht door het BBC Scottish Symphony Orchestra en Ilan Volkov in het festival Tectonics in Glasgow; *Pieces About Art*, geschreven voor EXAUDI en uitgevoerd tijdens de New Music Biennial van de PRS Foundation; *Song for Europe*, in opdracht van het Risør Kammermusikfest.

Zijn *Octet* was genomineerd voor een Royal Philharmonic Society Award in 2008, in 2017 ontving Crane een driejarige Paul Hamlyn Foundation Award.

Laurence Crane is docent compositie aan de Guildhall School of Music and Drama.

Juliet Fraser en Mark Knoop © Dimitri Djuric

❖ Pluto-ensemble o.l.v. Marnix De Cat

De schepping bezongen

zo 26 september · 15.00-16.15u | SINT SERVAASBASILIEK · entree € 18

Palestrina Vesperhymnes | **Richafort** Philomena | **Gombert**

Kyrie uit Missa Philomena | **Lassus** Benedicite | **Janequin**

Le chant des oyseaux | **Sweelinck** Les cieux en chacun lieu

Centraal in dit programma met 16de-eeuwse polyfonie staat Lassus' zetting van het *Benedicite*, de lofzang van drie jongelingen in het vuur uit het boek Daniël: 'Al wat op aarde groeit, eer de Heer!'. Daaromheen de vesperhymnes van Palestrina, een cyclus over de schepping. De vijfde scheppingsdag is voor de vogels, die ook beeldend worden verklankt in het beroemde chanson van Janequin. Dan volgt uit begin 17de eeuw de psalm 'De hemelen verhalen de glorie van God', in het Frans gecomponeerd door Sweelinck.

Ervaar de reusachtige globe GAIA

Imposante installatie van Britse kunstenaar Luke Jerram

NEDERLANDSE PREMIÈRE

Na wereldsteden als Parijs, Londen, Rome, Shanghai en Hongkong nu voor het eerst in Nederland te zien: GAIA, de imposante installatie van de Britse kunstenaar Luke Jerram.

GAIA is een immense bewegende globe met een doorsnede van 7 meter! Deze installatie is vernoemd naar de oermoeder Gaia uit de Griekse mythologie: de personificatie van de Aarde, die uit Chaos is ontstaan en de elementen aarde, water, lucht en vuur bevat. De wereldbol is van binnen verlicht en van buiten met NASA-satellietbeelden 'bekleed'. GAIA hangt in de monumentale Maastrichtse Gashouder.

do 23/9: 15-22u | vr 24 & za 25/9: 11-22u | zo 26/9: 11-17u
MAASTRICHTSE GASHOUDER, LAGE FRONTWEG | entree € 3

Dit concert wordt opgenomen door L1 voor uitzending door de NTR (NPO Radio 4) op een nader te bepalen datum en tijd, zie musicasacramaastricht.nl.

MUSICA SACRA MAASTRICHT IS EEN COPRODUCTIE VAN Stichting Musica Sacra en Theater aan het Vrijthof Maastricht; filmselectie i.s.m. Lumière en Festivalprelude i.s.m. De Domijnen

BESTUURDER Brigitte van Eck, directeur Theater aan het Vrijthof Maastricht

PROGRAMMACOMMISSIE Jacques Giesen (vz), Jos Leussink (adviseur), Sylvester Beelaert, Fons Dejong, Bas Geerts, Susanne Vermeulen, Natasja Alers* en Saskia Törnqvist* (* m.i.v. voorbereiding editie 2022)

RAAD VAN TOEZICHT Jean Jacobs (vz), Michel Cobben, Barbara de Heer, Bas Huysler, Martijn van Swieten en Lieke Wijnga

PROJECTLEIDING & FONDSSENWERVING Fons Dejong
MARKETING & PUBLICITEIT Hetty van Dongen
PRODUCTIE Raf Meijers **REDACTIE** Philip Leussink, Jacinta Wetzler, Sylvester Beelaert en Fons Dejong
VORMGEVING Philip Leussink **UITBALE** Flora Minis en Susan Meisen **TECHNISCHE COÖRDINATIE** Sander Ronden **FACILITAIR** Nandi Nijsten **FINANCIËN** Jos Spauwen

MUSICA SACRA MAASTRICHT is lid van De Verenigde Podiumkunstenfestivals.

MUSICA SACRA MAASTRICHT wordt mede mogelijk gemaakt door Fonds Podiumkunsten, Provincie Limburg, Gemeente Maastricht, Theater aan het Vrijthof, VSB Fonds, Fonds 21, Fonds voor Sociale Instellingen, Elisabeth Strouven Fonds en Stichting Dorodarte (beheerd door Gravin van Bylandt Stichting).

Met dank aan de Vrienden van Musica Sacra Maastricht en alle (concert-)locaties en samenwerkingspartners. De activiteiten worden mede mogelijk gemaakt door anonieme giften van particulieren.

MEDIAPARTNERS NPO Radio4, NTR, KRO NCRV, L1, Dagblad de Limburger, RTV Maastricht.

STEUN HET FESTIVAL Voor een bijdrage vanaf € 40 geniet u als Vriend van Musica Sacra Maastricht vele voordelen. Zie voor meer informatie en aanmelding • musicasacramaastricht.nl/vriend

STICHTING MUSICA SACRA

Vrijthof 47, 6211 LE Maastricht
• info@musicasacramaastricht.nl
• musicasacramaastricht.nl
• [facebook.com/MusicaSacraMaastricht](https://www.facebook.com/MusicaSacraMaastricht)
• [@FestivalMSM](https://www.instagram.com/FestivalMSM) | #MSM2021

**FONDS
PODIUM
KUNSTEN**
PERFORMING
ARTS FUND NL

**theater
aan het vrijthof**
provincie limburg

VSBfonds
iedereen doet mee

FONDS 21

**ELISABETH
STROUVEN**

Belvédère

Lumière

Gemeente Maastricht

**GRAVIN VAN BYLANDT
STICHTING**

Sittard-Geleen

**Schoenberg
de do
mijn
en**

**Stichting
FSI**
Fonds voor Sociale Instellingen

ntr **kro** **ncrv**

limburg

De Limburger

M
MUSICA SACRA
MAASTRICHT

**DE
VERENIGDE
PODIUMKUNSTEN
FESTIVAL**